

DOI 10.33930/ed.2019.5007.47(12)-5
УДК 130.1:140.8

**ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ЧИННИК ЖИТТЄТВОРЧОСТІ**
*INTEGRITY AS A COMPONENT OF WORLDVIEW CULTURE AND A FACTOR
OF CREATIVITY*

О. В. Пономаренко

Актуальність теми дослідження. Ускладнення соціокультурного розвитку (російська агресія, військово-політичні конфлікти у світі, прогрес технологій, проблеми якості життя, загрози у сфері захисту довкілля та природних ресурсів) торкається самих основ людського буття, є серйозним випробуванням для освітніх і виховних практик, стратегій життєтворчості, які мають гнучко реагувати на швидкі зміни. Для демократичних суспільств із багатоваріантними можливостями майбутнього різні політичні, релігійні, етичні погляди впливають на світоглядний вибір особистості. Для підростаючого покоління важливим постають питання: якими цінностями та ідеалами керуватися у житті; наскільки важливо намагатися досягти моральної цілісності; які загрози (і наслідки) несе відмова від традиції, доброчесності (доброчесної поведінки) в індивідуальній життєтворчості?

Постановка проблеми. Проблема доброчесності в сучасній культурі знаходиться в полі особливої уваги науковців (юристів [1;4], лінгвістів [13], педагогів [14]), є предметом громадських дискусій та професійних обговорень [3; 11]. Проблеми корупції, кіберзлочинності посилити увагу світової спільноти до питань етики та доброчесності [8]. Зловживання академічною свободою актуалізувало увагу науковців та освітян до академічної доброчесності [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Філософські рефлексії культуротворчого процесу широко представлені у вітчизняній та західній філософській думці, зокрема у працях Є. Бистрицького, М. Бойченка, С. Кримського, М. Култаєвої, Н. Радіонові, П. Слотердайка В. Сухомлинського, Е. Фромма.

Продуктивні ідеї щодо формування доброчесності, світоглядної культури в

Urgency of the research. The complexities of socio-cultural development (Russian aggression, military-political conflicts worldwide, technological progress, quality of life issues, threats to environmental protection and natural resources) touch upon the very foundations of human existence. It poses a serious challenge for educational and upbringing practices, life strategies that need to adapt flexibly to rapid changes. In democratic societies with diverse future possibilities, various political, religious, and ethical perspectives influence an individual's worldview choices. For the younger generation, the crucial question arises: what values and ideals should guide life; how important is the pursuit of moral integrity, and what threats (and consequences) come with abandoning tradition and virtuous conduct in individual life creation?

Target setting. The issue of integrity in contemporary culture is under special scrutiny by scholars (legal experts [1;4], linguists [13], educators [14]) and is the subject of public discussions and professional debates [3; 11]. Problems such as corruption and cybercrime have heightened the global community's attention to ethical and moral issues [8]. The abuse of academic freedom has brought renewed focus from scholars and educators to academic integrity [2].

Actual scientific researches and issues analysis. Philosophical reflections on the cultural-creative process are widely represented in both domestic and Western philosophical thought, particularly in the works of Y. Bystritskyi, M. Boichenko, S. Krymskyi, M. Kultaieva, N. Radionova, P. Sloterdijk, V. Sukhomlynskyi, and E. Fromm.

Productive ideas regarding the formation of integrity and worldview

освітніх та виховних практиках простежуються у працях В. Беха, М. Бойченка, Н. Бойченко, Ю. Бойчука, Н. Дічек, І. Дорожко, М. Дроботенко, Г. Корж, С. Кременя, М. Култаєвої, Н. Радіонової, С. Пилипенко, С. Пустовіт, М. Триняк.

Незважаючи на велику увагу науковців, освітян, громадськості до проблеми доброчесності складність сучасного соціокультурного розвитку вимагає переосмислення класичних праць та ідейних смислів доброчесності.

Постановка завдання. У цій статті здійснюється спроба окреслити гуманістичний потенціал філософії та освіти для розбудови сучасних стратегій доброчесності як плідної життєтворчості у різних сферах людського буття. В мінливих контекстах сучасності обґрунтувати роль культури як ресурсу у формуванні доброчесності на соціальному та індивідуальному рівнях. Розкрити культуротворчий ресурс доброчесності та його вплив на сучасні освітні та виховні практики.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на множинність підходів у розумінні доброчесності, можна виділити визначення її як стану цілісності та узгодженості між переконаннями, рішеннями та діями людини, що базується на етичних цінностях. У філософії Хосе Ортеги-і-Гассет сформоване розуміння шляхетного життя, яке проявляється в активній життєтворчості індивіда, зацікавленості в саморозвитку, та визначається внутрішньою потребою людини добровільно підпорядковуватись вищій щодо себе нормі, робиться акцент на обов'язках, а не на правах, бо "шляхетність зобов'язує". На противагу доброчесному шляхетному життю філософ описує інертний стан розслабленості, недисциплінованості, безвідповідальності, нездатності підкорятись будь-яким нормам, навіть тим які людина вважає етичними. Саме цей стан доцільно протиставляти доброчесності. Недоброчесність небезпечна як для самої людини, так і для соціуму: людину вона робить беззахисною перед впливом пропаганди та маніпуляцій, а

culture in educational and upbringing practices are traced in the works of V. Bekh, M. Boichenko, N. Boichenko, Yu. Boychuk, N. Dyichyk, I. Dorozhko, M. Drobotenko, H. Korzh, S. Kremen, M. Kul'taieva, N. Radionova, S. Pylypenko, S. Pustovit, and M. Tryniak.

Despite the considerable attention from scholars, educators, and the public to the issue of integrity, the complexity of contemporary sociocultural development requires a comprehensive approach that considers both classical and modern scientific works, as well as encyclopedic publications on this subject.

The research objective. This article attempts to demonstrate the humanistic potential of philosophy and education in constructing contemporary strategies of integrity as productive life-creation in various spheres of human existence. In the changing contexts of the present, it aims to justify the role of culture as a resource in shaping integrity at both social and individual levels. The article seeks to unfold the cultural-creative resource of integrity and its influence on modern educational and upbringing practices.

The statement of basic materials. Despite diverse interpretations of the concept of integrity, it can be identified as a state of coherence and consistency between beliefs, decisions, and actions based on ethical values. In the philosophy of José Ortega y Gasset, a conception of noble life has emerged, characterized by active creativity, self-development, and the internal need for voluntary submission to a higher norm. Emphasizing duties over rights, Ortega y Gasset argues that "nobility obliges". In contrast to virtuous noble life, he describes an inert state of relaxation, undisciplined behavior, irresponsibility, and an inability to adhere to any norms, even those considered ethical. This state is purposefully contrasted with integrity. Indicating that dishonesty is perilous for both individuals and society, it renders individuals defenseless against the influence of propaganda and manipulation. Society is also at risk of establishing authoritarian or totalitarian regimes. The organic connection between democracy and ethical principles is crucial, and courage is required to defend them despite associated

суспільство ставить перед загрозою встановлення авторитарних чи тоталітарних режимів. Варто говорити про органічний зв'язок між демократією і етичними принципами та мужністю їх відстоювати, незважаючи на ризик, пов'язаний з цим. Освіта та мистецтво важливі чинники на шляху доброчесного життя. Теодор Адорно обґрунтовує, що вони є простором, де людина може отримувати досвід свободи, але у той же час масова культура та напівосвіта можуть перешкоджати людині, культурно маскуючи антиподи доброчесності.

Висновки. Отже, поверхове ставлення суспільства до освіти широких мас населення, освітніх потреб підростаючого покоління, культурних надбань, людської суб'єктивності містить небезпеку втрати ціннісних орієнтирів. Кризові явища в різноманітних процесах суспільного життя вимагають не взаємних обвинувачень (які не ведуть до розуміння складнощів соціокультурної динаміки), а пошуку нового гуманістичного мислення, суспільної уваги до культуротворчого потенціалу доброчесності, ефективних стратегій життєтворчості. Доброчесність проявляється в активній життєтворчості людей, їх особистісній зацікавленості результатами діяльності, праці. У наступних дослідженнях варто проаналізувати стратегії доброчесності як життєтворчості на різних рівнях освітніх та виховних практик (дошкільної, початкової, середньої та вищої освіти; формальної та неформальної; молодіжної політики, мистецьких та культурних проєктах, кіномистецтві, дизайні).

Ключові слова: доброчесність, освіта, людина, комунікація, цінність, війна, життєтворчість, людське буття, світоглядна культура.

risks. Education and art play significant roles in the pursuit of virtuous life. Theodor Adorno argues that they provide spaces where individuals can experience freedom. However, mass culture and semi-education may hinder individuals by culturally masking the antitheses of integrity.

Conclusions. Therefore, society's superficial attitude towards mass education, the educational needs of the younger generation, cultural acquisitions, and human subjectivity contains the danger of losing valuable benchmarks. Crisis phenomena in various processes of social life demand not mutual accusations (which do not lead to understanding the complexities of socio-cultural dynamics) but the search for a new humanistic mindset, societal attention to the culture-forming potential of integrity, and effective life-creating strategies. Integrity manifests in the active life-creating endeavors of individuals, their personal interest in the results of their activities and work. In future research, it is worthwhile to analyze integrity strategies as life-creating processes at different levels of educational practices (preschool, primary, secondary, and higher education; formal and informal contexts; youth policies, artistic and cultural projects, cinematography, and design).

Keywords: integrity, education, human, communication, value, war, creativity, human existence, worldview culture.

Актуальність теми дослідження. Ускладнення соціокультурного розвитку (російська агресія, військово-політичні конфлікти у світі, прогрес технологій, проблеми якості життя, загрози у сфері захисту довкілля та природних ресурсів) торкається самих основ людського буття, є серйозним випробуванням для освітніх і виховних практик, стратегій життєтворчості, які мають гнучко реагувати на швидкі зміни. Для демократичних суспільств із багатоваріантними можливостями майбутнього різні політичні, релігійні, етичні погляди впливають на світоглядний вибір особистості. Для підростаючого

покоління важливим постає питання: якими цінностями та ідеалами керуватися у житті; наскільки важливо намагатися досягти моральної цілісності; які загрози (і наслідки) несе відмова від традиції, доброчесності (доброчесної поведінки) в індивідуальній життєтворчості?

Постановка проблеми. Проблема доброчесності в сучасній культурі знаходиться в полі особливої уваги науковців (юристів [1;4], лінгвістів [13], педагогів [14]), є предметом дослідження громадських дискусій та професійних обговорень [3; 11]. Проблеми корупції, кіберзлочинності посилили увагу світової спільноти до питань етики та доброчесності [8]. Зловживання академічною свободою актуалізувало увагу науковців та освітян до академічної доброчесності [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Філософські рефлексії культуротворчого процесу широко представлені у вітчизняній та західній філософській думці, зокрема у працях Є. Бистрицького, М. Бойченка, С. Кримського, М. Култаєвої, Н. Радіонової, П. Слотердайка В. Сухомлинського, Е. Фромма.

Продуктивні ідеї щодо формування доброчесності, світоглядної культури в освітніх та виховних практиках простежуються у працях В. Беха, М. Бойченка, Н. Бойченко, Ю. Бойчука, Н. Дічек, І. Дорожко, М. Дроботенко, Г. Корж, С. Кременя, М. Култаєвої, Н. Радіонової, С. Пилипенко, С. Пустовіт, М. Триняк.

Незважаючи на велику увагу науковців, освітян, громадськості до проблеми доброчесності, складність сучасного соціокультурного розвитку вимагає звернення як до класичних, так й сучасних наукових праць, енциклопедичних видань з цієї проблематики.

Постановка завдання. У цій статті здійснюється спроба продемонструвати гуманістичний потенціал філософії та освіти для розбудови сучасних стратегій доброчесності як плідної життєтворчості у різних сферах людського буття. У мінливих контекстах сучасності обґрунтувати роль культури як ресурсу у формуванні доброчесності на соціальному та індивідуальному рівнях. Розкрити культуротворчий ресурс доброчесності та його вплив на сучасні освітні та виховні практики.

Виклад основного матеріалу. Визначення доброчесності в енциклопедичних виданнях демонструє полісемантичність цієї категорії. Словник Чемберса ХХІ століття визначає поняття доброчесності (англ. – “integrity”), що походить від латинського “integritas” (цілісність), як суворе дотримання моральних цінностей і принципів, та якість або стан цілісності та непорушності [9]. Доброчесність може розглядатися як ланка, котра забезпечує як цілісність та узгодженість різного рівня комунікацій – від повсякденності до інституційної визначеності, що закріплюється у нормативно-правових актах. Згідно із Стенфордською філософською енциклопедією доброчесність пов’язується із процесом того, як особа взаємодіє з різними аспектами своєї особистості, узгоджуючи їх у гармонійне, недоторкане ціле [10].

Драматичний досвід минулого століття (спалах насильства, репресії, омасовлення, зневажливе ставлення до людської суб’єктивності), загроза втрати тягlosti культури, спонтанності в її розвитку спрямував увагу багатьох мислителів того часу на антропологічну та аксіологічну проблематику. Для розкриття взаємозв’язку доброчесності, культури та життєтворчості доцільно звернутися до праць іспанського філософа Хосе Ортеги-і-Гассета. Відома активна життєва позиція філософа, який не стояв осторонь суспільних процесів, глибоко переживав кризовий стан сучасної йому культури і людського буття. У 1923 році

він заснував журнал “Revista de Occinde”, який справив значний вплив на іспанську культуру. У кульмінаційному історичному часі філософ обґрунтовує ідею автономної людської активності. Розвиток науки (соціобіології та етології; соціальних наук) певним чином підтвердив здогадки мислителя. У праці “Бунт мас” філософ надає власне розуміння поняття шляхетність. Зокрема, акцентує увагу на тому, що шляхетство визначається вимогами, обов'язками, а не правами, протиставляючи шляхетне життя звичайному життю, в якому людина засуджена на вічну інертність. Х. Ортега-і-Гассет, визначає таку людину, як людину мас, що нехтує нормами та принципами моральності, але саме по собі таке ігнорування правил людського спільножиття є теж формою моралі, але негативною та антиморальною [6, 52-52]. Ортега-і-Гассет має на увазі небажання масової людини підкорятись будь-яким нормам, навіть тим які б вона обрала сама, бо добродієність пов'язана із внутрішньою дисциплінованістю і роботою над собою, передбачає стан зібраності, а саме на це масова людина на думку філософа не здатна. Висновки Х. Ортеги-і-Гассета є дещо перебільшеними, але вони вказують на амбівалентне ставлення людини до оточуючого світу й самої себе, на принципову відкритість і біологічну незавершеність людини, дихотомію екзистенційного та історичного в людському бутті.

У протиставленні простому чи інертному життю, Ортега-і-Гассет виділяє шляхетність як потужну силу, що рухається вперед. Такий підхід підкреслює важливість активного взяття на себе відповідальності та постійного розвитку, а також прагнення вийти за межі власних обмежень. В праці “Місія університету” Х. Ортега-і-Гассет говорить про такий стан людини, коли їй ніщо не байдуже, оскільки будь-яка річ або сприяє набуттю форми, або шкодить їй, тому вона або досягає її, або уникає. За словами філософа “бути у формі” означає ніколи ні до чого не втрачати інтересу. Для Ортеги-і-Гассета ознаками розслабленості є відсутність інтересу, такі твердження як “все рівно”, “приблизно так”, “яка різниця!”, “як-небудь буде”. Добродієсна людина, за цією концепцією, виявляє постійний інтерес до розвитку свого морального “я”, уникаючи розслабленості та байдужості. Інтерес до власного морального зростання визначає її ставлення до різних ситуацій – вона спрямована на досягнення форми, яка відповідає її цінностям, або уникнення того, що може їй шкодити [7]. Філософська концепція Ортеги-і-Гассета окреслює кризу сучасної йому культури, якій бракує спонтанності та життєвості, філософ захищав якісне розмаїття людського буття та світоглядний плюралізм.

Засадничі принципи для формування добродієності забезпечує освіта та виховання. Теодор Адорно в праці “Діалектика просвітництва” аналізує освіту та мистецтво як ресурс для людської життєтворчості та світоглядного виховання. Німецький філософ розглядає мистецтво та освіту як простір, де людина може відчувати індивідуальну свободу, вільно мислити, побачити нові можливості, діяти спонтанно. Т. Адорно підкреслює потенціал освіти і мистецтва як засобів сприяння індивідуальній свободі, але також вказує на ризики та можливі негативні впливи масової культури та напівосвіти - освіти, що маскується під справжню освіту. Ця проблема набула широкого обговорення серед вітчизняних філософів освіти, зокрема, ретельний аналіз ризиків від напівосвіти проаналізовано у праці М. Д. Култаєвої [5, 182].

Добродієність пов'язана з індивідуальним вибором, бо першочерговою рисою добродієності буде особисте прийняття, особиста згода та вибір керуватись певними принципами, бо вони відповідають світоглядній аксіоматиці індивіда, ведуть до благополуччя людини, яка в повноті усвідомлює

своє місце в цілісному світі та свою відповідальність.

Індивідуальний вибір впливає на соціальні структури і норми. Тут є декілька ключових моментів. По-перше, людські вчинки, спосіб життя, вибір в моральних дилемах впливають на соціум, освітні та виховні практики, стають прикладами для сучасників. Межа між скептичним ставленням до моральних норм, як способу пошуку ціннісних орієнтирів, і небажанням підпорядковуватись будь-яким нормам може бути тонкою. Скептицизм може служити конструктивним інструментом для аналізу та розуміння моральних принципів, але негативна сторона може виявитися у відмові від будь-якої форми морального орієнтування, коли людина маскує внутрішню розслабленість, прикриваючись скептичним ставленням до моральних норм. Можливо, межа пролягає в суб'єктивному вимірі індивіда, бо важливо знайти баланс між критичним мисленням і здатністю визначати цінності, які відображають особисті переконання та ведуть до доброчесності. У випадках пасивної поведінки одних осіб, можливість активної дії переходить до інших учасників соціуму. Ще одна особливість такого впливу є проблема самотності, зосередженість сучасної людини штучно відокремлює її від соціуму. Можливо однією з особливостей нашого часу є збільшення суспільного цілого до таких великих масштабів, коли людина втрачає особистісний зв'язок із суспільством. Тому в її усвідомленні нівелюється вплив на цілісність суспільства, спостерігається декларативне підтримання без усвідомлення реальної участі, особистої відповідальності за свій вибір.

У сучасних складних соціальних взаємодіях (особливо враховуючи потужний науково-технічний розвиток) важливо у виховних практиках акцентувати увагу на “уроках історії” (диктатури, тиранії, репресій, морального і психологічного тиску), особливо на небезпеці для людського буття тоталітарних режимів, які користуються пасивністю людини, культурно маскуючи антиподи доброчесності. У цьому контексті доречно звернутися до статті Тімоті Снайдер “За Україною майбутнє”, в якій відомий історик розглядає взаємозв'язок демократії з етичними зобов'язаннями та чеснотою мужності. Науковець підкреслює, що однією з найголовніших вимог демократії є свобода, рівність доступу до комунікативних процесів та здійснення світоглядно-ціннісної програми особистості на автентичних смислах етносу, нації, культури. Військова агресія РФ є демонстрацією ганьби не тільки світового порядку, гуманітарного права, прав людини, але й викликом для глобальної етики [12]. Фактично РФ переконала весь світ в тому, що світоглядні та ціннісні переконання її громадян вибудовані на сурогатах, ідеологемах, міфах. Війна в Україні остаточного засвідчує варварство, невігластво, нікчемність та етичну, маємо сподівання й фізичну, смерть у близькій часовій перспективі.

Висновки. Отже, поверхове ставлення суспільства до освіти широких мас населення, освітніх потреб підростаючого покоління, культурних надбань, людської суб'єктивності містить небезпеку втрати ціннісних орієнтирів. Кризові явища в різноманітних процесах суспільного життя вимагають не взаємних обвинувачень (які не ведуть до розуміння складнощів соціокультурної динаміки), а пошуку нового гуманістичного мислення, суспільної уваги до культуротворчого потенціалу доброчесності, ефективних стратегій життєтворчості. Доброчесність проявляється в активній життєтворчості людей, їх особистісній зацікавленості результатами діяльності, праці. В наступних дослідженнях варто проаналізувати стратегії доброчесності як життєтворчості на різних рівнях освітніх та виховних практик (дошкільної, початкової, середньої та вищої освіти; формальної та неформальної освіти; молодіжної політики,

мистецьких та культурних проектах, кіномистецтві, дизайні).

Список використаних джерел:

1. Бігун, ВС 2019, 'Доброчесність як юридичний термін і сенс', *Часопис Київського університету права*, № 1, с. 25-29.
2. *Доброчесність і етика. Вступ і концептуальна основа*, 2021, Організація Об'єднаних Націй, Відень. Доступно: <https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_1_final_UKR.pdf>. [13 Листопад 2023].
3. *Етика, доброчесність та ефективність* (n.d.) Доступно: <<https://www.youtube.com/watch?v=rzOyD9OYTkw&t=5432s>>. [2 Грудень 2023].
4. Жуков, СВ 2018, 'Доброчесність суддів як основа для вдосконалення системи судової влади: адміністративно-правовий аспект', *Приватне та публічне право*, № 4, с. 34-37.
5. Култаєва, МД 2017, 'Освіта та її деформації у сучасній культурі: до актуальності теорії напівосвіти Т. Адорно у сучасних соціокультурних контекстах', *Філософія освіти*, № 1 (20).
6. Ортега-і-Гассет, Х 1964, *Бунт мас*, Видання Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), Нью Йорк.
7. Ортега-і-Гассет, Х 2003, *Місія університету*. Доступно: <<https://www.management.com.ua/vision/vis009.html>>. [2 Грудень 2023].
8. *Правила етичної поведінки, доброчесність як невідємна складова службової діяльності*, 2023. Доступно: <<https://avia.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/Правила-етичної-поведінки-доброчесність.pdf>>. [5 Грудень 2023].
9. *Словник Чемберса XXI століття*, 1996. Доступно: <<https://chambers.co.uk/search/?query=integrity&title=21st>>. [2 Грудень 2023].
10. *Стенфордська філософська енциклопедія*, 2021. Доступно: <<https://plato.stanford.edu/entries/integrity/>>. [13 Листопад 2023].
11. *Суспільна доброчесність. Як і коли навчати її в початковій школі*, 2021. Доступно: <https://integrity.nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/suspilna-dobrochesnist-yak-i-koli-%D1%97%D1%97-nachati-v-pochatkovij-shkoli_uroki-dobrochesnosti.pdf>. [20 Листопад 2023].
12. Тімоті, Снайдер 2022, *За Україною майбутнє*. Доступно: <<https://glavcom.ua/publications/za-ukrajinoju-majbutnje-avtorska-statija-timoti-snajdera-874461.html>>. [20 Листопад 2023].
13. Черненко, ГА & Голубовська, ІО 2017, *Фреймове моделювання концепту доброчесність: зіставний аспект (на матеріалі латинської, французької, англійської та української мов)*. Доступно: <<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/184234/02-Chernenko.pdf?sequence=1>>. [2 Грудень 2023].
14. Шліхта, НВ 2019, *Виховуємо академічну доброчесність в школі*. Методичні вказівки для вчителів, Київ, 81 с.

References:

1. Bihun, VS 2019, 'Dobrochesnist yak yurydychnyi termin i sens (Integrity as a Legal Term and Sense)', *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, № 1, s. 25-29.
2. *Dobrochesnist i etyka. Vstup i kontseptualna osnova (Virtue and ethics. Introduction and Conceptual Framework)*, 2021, Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii, Viden. Dostupno: <https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_1_final_UKR.pdf>. [13 November 2023].
3. *Etyka, dobrochesnist ta efektyvnist (Ethics, Integrity and Performance)* (n.d.) Dostupno: <<https://www.youtube.com/watch?v=rzOyD9OYTkw&t=5432s>>. [2 December 2023].
4. Zhukov, SV 2018, 'Dobrochesnist suddiv yak osnova dlia vdoskonalennia systemy sudovoi vlady: administratyvno-pravovyi aspekt (Judicial Integrity as the Basis for Improving the

- Judicial Power System: Administrative-Legal Aspect)', *Pryvatne ta publichne pravo*, № 4, s. 34-37.
5. Kul'taieva, MD 2017, 'Osvita ta yii deformatsii u suchasniy kulturi: do aktualnosti teorii napivosvity T. Adorno u suchasnykh sotsiokulturnykh kontekstakh (Education and its deformations in contemporary culture: towards the relevance of Theodor Adorno's theory of semi-education in modern socio-cultural contexts)', *Filosofia osvity*, № 1 (20).
  6. Orteha-i-Hasset, Kh 1964, *Bunt mas (Revolt of the Masses)*, Vydannia Orhanizatsii Oborony Chotyrokhs Svobid Ukrainy (OOChSU), Niu York.
  7. Orteha-i-Hasset, Kh 2003, *Misiia universytetu (Mission of the University)*. Dostupno: <<https://www.management.com.ua/vision/vis009.html>>. [2 December 2023].
  8. *Pravyla etychnoi povedinky, dobrochesnist yak nevidiemna skladova sluzhbovoi diialnosti (Rules of ethical behavior, integrity as an integral component of official activity)*, 2023. Dostupno: <<https://avia.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/Pravyla-etychnoi-povedinky-dobrochesnist.pdf>>. [5 December 2023].
  9. *Slovyk Chambersa XXI stolittia (Chambers' Dictionary of the 21st Century)*, 1996. Dostupno: <https://chambers.co.uk/search/?query=integrity&title=21st>>. [2 December 2023].
  10. *Stenfordaska filofska entsyklopediia (Stanford Encyclopedia of Philosophy)*, 2021. Dostupno: <<https://plato.stanford.edu/entries/integrity/>>. [13 November 2023].
  11. *Suspilna dobrochesnist. Yak i koly navchaty yii v pochatkovii shkoli (Public integrity. How and when to teach it in elementary school)*, 2021. Dostupno: <https://integrity.nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/suspilna-dobrochesnist-yak-i-koli-%D1%97%D1%97-nachati-v-pochatkovij-shkoli_uroki-dobrochesnosti.pdf>. [20 November 2023].
  12. Timoti, Snaider 2022, *Za Ukrainoiu maibutnie (For the Future of Ukraine)*. Dostupno: <<https://glavcom.ua/publications/za-ukrajinoju-majbutnje-avtorska-stattja-timoti-snajdera-874461.html>>. [20 November 2023].
  13. Chernenko, HA & Holubovska, IO 2017, *Freimove modeliuвання kontseptu dobrochesnist: zistavnyi aspekt (na materialy latynskoi, frantsuzkoi, anhliiskoi ta ukrainskoi mov) (Frame Modeling of the Concept Dobrochesnist: Comparative Aspect (on the Material of Latin, French, English, and Ukrainian Languages))*. Dostupno: <<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/184234/02-Chernenko.pdf?sequence=1>>. [2 December 2023].
  14. Shlikhta, NV 2019, *Vykhovuiemo akademichnu dobrochesnist v shkoli (Cultivating Academic Integrity in School)*. Metodichni vkazivky dlia vchyteliv, Kyiv, 81 s.